

Ilgalaikio švietimo strateginio planavimo rezultatai:

V/V/V

□

V/V/V

per V/V/V

ŠVIETIMO,
MOKSLO
IR SPORTO
MINISTERIJA

Ilgalaikio švietimo strateginio planavimo

rezultatai:

Valstybinės švietimo

2013–2022 metų

strategijos įgyvendinimas

per XVII Vyriausybės programą

NACIONALINĖ ŠVIETIMO AGENTŪRA

Vilnius

2020

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija leidžia leidinį, kuriame, remiantis oficialiomis XVII Vyriausybės programos įgyvendinimo plano ataskaitomis, apžvelgiamas *Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos* nuostatų tęstinumas.

Leidinį parengė **Vilmantė Germanavičienė**, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Strateginių programų skyriaus vyriausioji specialistė.

Konsultavo Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Strateginių programų skyriaus vedėjas Ričardas Ališauskas, patarėja dr. Rita Dukynaitė, vyriausioji specialistė Giedrė Vésulaitė.

Informaciją, duomenis teikė Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Bendrojo ugdymo, Mokymosi visą gyvenimą, Studijų, mokslo ir technologijų, Švietimo kokybės ir regioninės politikos, Ekonomikos, Europos Sąjungos paramos koordinavimo departamentų, Komunikacijos ir Strateginių programų skyrių, Nacionalinės švietimo agentūros darbuotojai, atsakingi už Vyriausybės programos priemonių plano darbų įgyvendinimą ir duomenų pateikimą.

Pasiūlymus, komentarus prašome siųsti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Strateginių programų skyriaus vedėjui Ričardui Ališauskui (ricardas.alisauskas@smm.lt).

Viršelio iliustracija – Mikalojaus Konstantino Čiurlionio *Pasaka (II)*, 1907 m.
Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos
Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB)
ISBN 978-609-8275-12-4
Elektroninis leidinys

© Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, 2020

Vertinant švietimą ilgalaikių strategijų kontekste geriau matyti, kodėl veikiama pasirinkta kryptimi, koks yra darbų tęstinumas. Šioje pastarųjų ketverių metų darbų apžvalgoje siekiama parodyti, kokias Valstybinės švietimo 2013–2022 m. strategijos nuostatas pasirinko įgyvendinti XVII Vyriausybė. Su filosofine linija, pagal planuotą ilgalaikę perspektyvą parengta analizė bus vertinga įvairioms skaitytojų auditorijoms, kurias domina švietimo politika ir sistemos raida.

dr. Algirdas Monkevičius,
švietimo, mokslo ir sporto ministras

TURINYS

Kam reikalingas švietimo strateginis planavimas?	5
Švietimo pirmtakų lūkestis.....	6
Švietimo ilgalaikėmis strategijomis steigtos, tam, kad būtų saugomos, vertybės	7
Dabartinė Lietuvos švietimo strategija ir jos įgyvendinimo pažanga per XVII Vyriausybės programos įgyvendinimo planą.....	9
Aukštesnio pedagoginių bendruomenių lygio siekis.....	10
Duomenų analize ir įsivertinimu grįsta švietimo kokybės kultūra	15
Palankiausios galimybės mokiniams, studentams ir jaunimui išskleisti individualius gebėjimus ir tenkinti specialiuosius ugdymosi ir studijų poreikius	23
Paskatų ir vienodų sąlygų mokytis visą gyvenimą sistema.....	31
Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos įgyvendinimo per XVII Vyriausybės programos įgyvendinimo planą pagrindiniai rezultatai	37

Kam reikalingas švietimo strateginis planavimas?

Strategiškai pajėgi valdžia – tai valstybės ateities vizija¹. Link to einama pažingsniui, vis tobulinant šalies valdymą. Šiuo metu vienas svarbiausių Vyriausybės prioritetų – pradėti įgyvendinti priimtus Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymą ir bendrą visų sričių Nacionalinį pažangos planą, kuris suteikia kryptį ir šalies švietimo raidai.

Tačiau planavimas, ypač ilgalaikis, negali numatyti visko, kas gali iškilti ir turėti įtakos siekiant tikslo. Strategija ne tik suteikia kryptį ir numato problemų sprendimo galimybes, bet veiklą apriboja dėl tuo metu aktualių iššūkių. Paaiškėjo, kad 2019–2020 m. švietimą, kaip ir visas kitas sritis, stipriai veikia aplinkos pokyčiai.

Svarbiausias pastarųjų metų pasikeitimas – ekologinis: 2019 metai paskelbti šilčiausiais per visą meteorologinių stebėjimų laikotarpį šalyje. Vidutinė metinė oro temperatūra buvo net 1,9 laipsnio aukštesnė nei vidutinė daugiametė (1981–2010 m.) oro temperatūra. Tai pajuto visos Lietuvos mokyklos ir mokiniai, nes išryškėjo mokyklų pastatų nepritaikymo karščiams problema.

2020 m. dėl netikėtos pandemijos pagrindiniu Lietuvos, kaip ir viso pasaulio, prioritetu tapo COVID-19 viruso padarinių mažinimas. Kad ugdymo proceso tęstinumas būtų užtikrintas, mūsų švietimo įstaigos ir šeimos ėmė dirbti nuotoliniu būdu.

Tokių problemų švietimo strateginiuose dokumentuose nebuvo galima numatyti. Tačiau į juos atliepti prašosi pati planavimo prasmė – nustatčius žmonių poreikius, norus ir viltis, numatyti būdus juos pasiekti.

Vienas esminių Lietuvos pažangą matuojančių rodiklių – laimės indeksas², kuris parodo visuomenės poreikių išsipildymą ir mokėjimą tai, kas bendrai sukurta valstybėje, vertinti. Žymus lenkų filosofas, estetas Władysławas Tatarkiewiczius (1886–1980 m.) yra aprašęs paprastų, neplanuojančių žmonių požiūrio į laimę skirtumą nuo filosofų, kurių dauguma teoriškai permąsto visuotinę mūsų laimę: „Laimės receptai nesutaria tarpusavyje. Pagrindinė priežastis yra ta, kad

¹ Visa informacija apie Valstybės pažangos strategiją „Lietuva 2030“ adresu www.lietuva2030.lt.

² „Pasaulio laimės indeksas“ (angl. *World Happiness Report*), nuo 2012 metų skelbiamas Jungtinių Tautų darniosios plėtros sprendinių tinklo (angl. *U. N. Sustainable Development Solutions Network*), vertina 156 šalis pagal tai, kiek laimingi jaučiasi jų gyventojai. Lietuva pagal šį indeksą 2019 m. užėmė 42 vietą (šiek tiek aukščiau už Latviją ir Estiją).

vieni ieško garantuotų būdų, o kiti pasiruošę griebtis rizikingų. Paprastas žmogus tikisi, kad jam nusišypsos laimė, kad gyvenimo sąlygos susiklostys sėkmingai ir padarys jį laimingą; o filosofai nori, kad žmogaus laimė nepriklausytų nuo sėkmės, nori priversti jį gyventi taip, kad visokiomis gyvenimo sąlygomis, ir nesėkmingai, ir sėkmingai susiklosčiusiomis, žmogus galėtų būti laimingas. [...] Tas, kieno laimė priklauso nuo išorinių sąlygų, iš tiesų gali jos netekti, kai sąlygos pasikeis, jo laimei iškils pavojus. [...] Vienas kelias yra patikimesnis, bet sunkus, o kitas nepatikimas, bet lengvas“³. 2020 m. sukurtas Nacionalinis pažangos planas – tai didžiosios daugumos noras ir valia siekti dar daugiau vardan visų tobulėjimo, turint minty, kad ne visi iššūkiai šiandien aiškūs.

Švietimo pirmtakų lūkestis

Lietuvos švietimo strateginis planavimas prasidėjo anksčiau, nei buvo paskelbta Lietuvos nepriklausomybė. 1988 m. mūsų didžioji švietimo atnaujintoja habil. dr. Meilė Lukšienė (1913–2009 m.) Lietuvos švietimo reformą pradėjo grįsti mintimis apie tautos išlikimą – kultūros ekologiją⁴. Kultūrinės savimonės formavimosi lūkestis tuo metu buvo svarbiausias postūmis strateginiam planavimui. Pasak Daktarės, švietimas – tai jungtis tarp šiandien ir vakar, tai tradicijos, dabarties ir ateities santykio vientisumas žmonių sąmonėje. Šio santykio irimas reikštų asmenybės, o kartu ir bendruomenės palaipsnį žuvimą. M. Lukšienės vizija buvo, kad kiekvienas mūsų kaip mažos tautos narys būtų vertinamas, kad į jo ugdymą būtų žvelgiama kaip į mūsų bendros autentiškos raidos (materialinio ir dvasinio išlikimo) galimybę.

1989 m. M. Lukšienės ir bendraminčių paskelbtoje *Tautinės mokyklos koncepcijoje*⁵ rašoma, kad esminė mokyklos užduotis – brandinti augančio žmogaus nuostatą, kad jis yra gimtosios kultūros kūrėjas, atsakingas už jos raidą: „Atgimstančiai tautai reikia atitinkamos kultūrinės savimonės bei lygio žmogaus, kuris galėtų pats atsinaujinti ir atnaujinti visuomenę. Tokio žmogaus

³ Władysław Tatarkiewicz, *Apie laimę*, iš lenkų kalbos vertė Vyturys Jarutis, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras, 2015, p. 241–242.

⁴ 1988 m. straipsnis „Po mūsų nebebus mūsų?“ iš *Mokslas ir gyvenimas*, spausdinamas 2013 m. perleistoje Meilės Lukšienės knygoje *Jungtys*, Vilnius: Alma littera.

⁵ M. Lukšienė, L. Tupikienė, P. Beresnevičius, V. Blauzdys, R. Cibulskas, B. Čėsnaite, A. G. Davidavičienė, V. Jonynienė, E. Marcelionienė, R. Navickas, A. Paurienė, A. Valantinas, *Tautinė mokykla*, Vilnius: Žinija, 1989.

ugdymas – naujosios švietimo sistemos uždavinys.⁶ [...] Iš bendrojo lavinimo mokyklos jaunuolis turi išsinešti giliai suformuotą nuovoką, kas žmoguje ir tau-toje esminga, pastovu, kas ir kiek gali keistis“⁷.

Švietimo ilgalaikėmis strategijomis steigtos, tam, kad būtų saugomos⁸, vertybės

Pirmojo nepriklausomos Lietuvos švietimo strateginio dokumento – *Lietuvos švietimo koncepcijos*⁹ – pagrindas išliko humaniškumas ir atsinaujinimas: ugdantis vertybes, laisvintis iš konformizmo gniaužtų, taip kuriant naujas savarankiško gyvenimo ir sugyvenimo vertes – etosą¹⁰.

Labai norėta, kad mokykla augančiam žmogui pirmiausia atskleistų bendrąsias žmogaus vertybes ir padėtų jomis grįsti savo gyvenimą: kad mokinys gebėtų svarstyti esminius egzistencijos klausimus, atsakingai darytų sprendimus ir savarankiškai veiktų, adaptuodamasis besikeičiančiame gyvenime ir jį tobulindamas, – tokia buvo bręstančio Lietuvos valstybės piliečio vizija 1992 metais.

1999 m. švietimo strateginis planavimas įsibėgėjo: Švietimo ir mokslo ministerija parengė *Antrojo švietimo reformos etapo prioritetų vykdymo uždavinius*¹¹. Vadovaujantis aptariamais conceptualiais švietimo reformos dokumentais, siekta pertvarkyti ugdymo turinį, įdiegti profilinį vidurinį ugdymą, tęsti egzaminų reformą, pradėti kurti vientisą švietimo stebėsenos sistemą, išanalizuoti EBPO¹², UNESCO¹³ švietimo rodiklius ir remiantis jais bei Lietuvos švieti-

⁶ *Ibid*, p. 3.

⁷ *Ibid*, p. 9.

⁸ *Steigtis ir sauga* – filosofo prof. Arūno Sverdiolo įvardijamas kultūrinis veikimas, kai susikuria pavyzdiniai, visuomenėje palaikomi dalykai.

⁹ M. Lukšienė, M. Barkauskaitė, G. Dienys, V. Giržadas, Ž. Jackūnas, A. Kulakauskas, R. Kočiūnas, E. Laumenskaitė, E. Lekevičius, A. Lipinaitis, E. Normantas, V. Stundys, R. Pakalnis, V. Zaborskaitė, A. Zabulionis. Lietuvos Respublikos kultūros ir švietimo ministerija, *Lietuvos švietimo koncepcija*, Vilnius, 1992. Prieiga internete <https://www.smm.lt/uploads/documents/kiti/koncepcija1.htm>.

¹⁰ Gr. *ethos* – paprotys, įprotis, būdas; filosofijoje ir sociologijoje – socialinės grupės priimtų normų, reguliuojančių jos narių elgesį, visuma.

¹¹ Patvirtinti Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 1999 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. 952 „Dėl Antrojo švietimo reformos etapo prioritetų vykdymo“.

¹² Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija, EBPO (angl. *Organisation for Economic Co-operation and Development*, OECD).

¹³ Angl. *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization*, Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija, įkurta Jungtinėse Tautose 1945 metais, siekiant skatinti bendradarbiavimą tarp skirtingų tautų švietimo, mokslo, kultūros ir komunikacijų srityse.

mo poreikiais nustatyti Lietuvos rodiklius, pradėti nuolat informuoti visuomenę apie švietimo būklę Lietuvoje, sukurti išorinio ir vidinio audito koncepciją, norminius teisės aktus ir metodiką, parengti auditorius ir kt.

2003 m. pirmą kartą šalyje švietimo strategija tapo svarbi ir matoma valstybės mastu, jos nuostatas patvirtinus Seimui¹⁴ ir įgyvendinus per Vyriausybės patvirtintą programą¹⁵. Joje nubrėžtos penkios strateginės kryptys, kuriomis siekta realizuoti šias pamatines vertybes: atviros pilietinės visuomenės, skaidraus švietimo valdymo, veiksmingumo planuojant finansinius išteklius, mokymosi visą gyvenimą, mokymosi prieinamumo, socialinio teisingumo (organizuojant materialinę, psichologinę ir kitokią pagalbą mokyklai), kokybės. Šios vertės priskirtos strateginėms valdymo, infrastruktūros, paramos, turinio ir personalo tobulinimo kryptims. Kaip pavyko suinteresuotas puses įtikinti jomis eiti ir kokie rezultatai galiausiai sukurti, aprašoma išsamioje *Valstybinės švietimo 2003–2012 metų strategijos įgyvendinimo analizėje*¹⁶.

¹⁴ Priimtos Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. liepos 4 d. nutarimu Nr. IX-1700 „Dėl Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatų“.

¹⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. sausio 24 d. nutarimas Nr. 82 „Dėl Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatų įgyvendinimo programos patvirtinimo“.

¹⁶ Strategijos įgyvendinimo rezultatų analizė „Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimas 2003–2012. Medžiaga diskusijoms“, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, 2012, prieiga internete: https://www.smm.lt/uploads/lawacts/docs/687_650d5478b696d9d351908e4319271eb2.pdf.

Dabartinė Lietuvos švietimo strategija¹⁷ ir jos įgyvendinimo pažanga per XVII Vyriausybės programos įgyvendinimo planą

Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija (toliau – Strategija) pradėta planuoti 2010 m.,

kai dėl jos kūrimo pradėtos vykdyti viešosios konsultacijos ir diskusijos.

2011 m. buvo skelbiamas švietimo raidos scenarijų konkursas, skatinęs visuomenę įsitraukti ir strategiškai mąstyti apie Lietuvos švietimo ateitį.

2012 m. – sutarimo metai, tada rengtas ir plačiai aptarinėtas Strategijos projektas.

2012 m. pabaigoje, po rinkimų, keitėsi Seimo sudėtis, todėl rengiant Strategiją dalyvavo visos didžiosios šalies partijos – dėl suinteresuotų skirtingų ideologijų politikų susidarė neeilinė galimybė švietimo ateities projektui tapti vertingam Lietuvos visuomenės daugumai.

Toliau aptariamos *Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos* nuostatos ir tai, kokius jų aspektus įgyvendinti pasirinko XVII Vyriausybė.

¹⁷ Lietuvos Respublikos Seimo 2013 m. gruodžio 23 d. nutarimas Nr. XII-745 „Dėl Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos patvirtinimo“.

Aukštesnio pedagoginių bendruomenių lygio siekis

**Valstybinės švietimo
2013–2022 metų strategijos tikslas**

Pirmasis *Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos* tikslas – pasiekti tokį pedagoginių bendruomenių lygį, kai jų daugumą sudaro apmąstantys, nuolat tobulėjantys ir rezultatyviai dirbantys profesionalūs mokytojai ir dėstytojai.

Ilgalaikėje strategijoje dėl Lietuvos mokytojų planuota eiti šiomis kryptimis: motyvuoti gabius jaunos žmones rinktis karjerą švietimo įstaigose (siekiant ir didesnės pedagogų lyčių dermės dėl visapusiško vaikų ir jaunimo ugdymo); tam, kad mokytojai galėtų tapti Lietuvos kultūros tradicijos laidininkais ir aktyviais jos kūrėjų ugdytojais, numatyta išplėtoti platų kultūrinį akiratį suteikiančias švietimo ir ugdymo kryptių studijas; suteikti galimybę mokytojams ir dėstytojams nuolat tobulinti kvalifikaciją, atrandant įvairesnį pedagoginių galimybių spektrą; skatinti mokytojų ir dėstytojų pozityvios patirties mainus; stiprinti mokytojų ir dėstytojų pasitikėjimą savimi ir visuomenės pasitikėjimą jais.

**Pagrindinis Strategijos pirmojo tikslo klausimas –
kaip švietimui sėkmingai konkuruoti darbo rinkoje
dėl profesionalių darbuotojų?**

Gabių jaunų žmonių finansinis motyvavimas rinktis pedagogo kelią

XVII Vyriausybė, motyvuodama profesinį kelią besirenkančius stoti į ugdymo studijas, padidino pedagogikos studentų stipendijas iki 300 eurų. Tokio paties dydžio parama numatyta ir daliai asmenų, šalia savo pagrindinių studijų, pasirinkusiems gretutines pedagogikos studijas. Stipendijos bus mokamos visą jų studijų laikotarpį. Dėl šio paskatinimo 2020 m. pedagogines studijų programas į savo prašymus pirmuoju prioritetu įtraukė beveik dukart daugiau stojančiųjų nei ankstesniais metais. 2020 m. studijas pedagogo kvalifikaciją teikiančiose studijų programose pradėjo 901 pirmakursis (2019 m. – 429), iš jų 580 – valstybės finansuojamose vietose (2019 m. – 249). Daugiausia būsimų pedagogikos studentų pasirinko mokomojo dalyko pedagogikos studijas Vytauto Didžiojo universitete (123), vaikystės pedagogiką Vilniaus kolegijoje (98) ir ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą Kauno kolegijoje (82).

XVII Vyriausybės kadencijos metu teikiama finansinė paskata dirbančiam pedagogui dar labiau motyvavo jį eiti šiuo keliu. Ne tik mokytojų, bet ir dėstytojų, mokslininkų darbo sąlygos buvo gerinamos stabiliai didinant atlyginimus. Nors, pasak filosofo Algio Mickūno, būtų perdėta teigti, kad dauguma mokytojų, ir net geriausių, renkasi mokytį ir dirba turėdami viltį praturtėti, alga, garantuojanti padorų pragyvenimą, leidžia jiems tęsti savo karjerą¹⁸.

Mokytojų, dėstytojų ir mokslininkų atlyginimų didinimas

XVII Vyriausybė iš esmės pertvarkė mokytojų darbo apmokėjimą. Etatinis mokytojų darbo apmokėjimas buvo diegiamas dviem etapais: nuo 2018 m. rugsėjo 1 d. ir nuo 2019 m. rugsėjo 1 d. pridedant po 3 papildomai apmokamas nekontaktines valandas (iš viso 6 valandas) ir taip formuojant mokytojo etatą, kurį sudaro 36 valandų darbo krūvio norma per savaitę. Siekiant geriau patenkinti švietimo bendruomenės poreikius, atitinkamai pakeisti (patobulinti) mokytojų darbo apmokėjimą reglamentuojantys teisės aktai. Nuo 2019 m. rugsėjo 1 d. etatinis mokytojų darbo apmokėjimas įgyvendinamas visa apimtimi. Planuota, kad mokytojų, iki reformos dirbusių 30 pedagoginio darbo valandų per savaitę, darbo užmokestis, suformavus etatą, padidės 20 proc., o vidutinis mokytojo atlyginimas pakils iki 1 000 eurų.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, mokytojų neto VDU 2019 m. III ketv. buvo 928 eurai; 2018 m. III ketv. – 739,1 euro; padidėjimas neto VDU – 188,9 euro, arba 25,6 proc. Nuo 2020 m. rugsėjo 1 d. mokytojų (bendrojo ugdymo,

¹⁸ Algis Mickūnas, *Mokykla, mokytojai, mokiniai*, 2014, Vilnius: Versus aureus.

neformaliojo švietimo ir profesinio mokymo) pareiginė alga padidinta dar vidutiniškai 10 proc. lyginant su 2019 m. Ikimokyklinio ugdymo mokytojų alga pakelta vidutiniškai 46 proc., priešmokyklinio ugdymo mokytojų – 30 proc. (šių pedagogų atlyginimai nuo rugsėjo 1 d. susilygino su bendrojo ugdymo mokytojų atlyginimais).

Be to, nuo 2020 m. sausio 1 d. panaikinti mokytojų pareiginės algos koeficientų intervalai, o didžiausias koeficientas nuo mažiausio skiriasi 40,5 proc. (mokytojo eksperto, turinčio daugiau kaip 25 metų pedagoginio darbo stažą, koeficientas (baziniais dydžiais) yra 9,02, o mokytojo, kuriam nesuteikta kvalifikacinė kategorija ir kurio darbo stažas yra iki 2 metų, koeficientas – 6,42).

Nuo 2018 m. vykdant švietimo ir mokslo sistemos struktūrinę reformą, siekta dėstytojams ir mokslininkams sudaryti palankias darbo sąlygas, užtikrinti stabilų jų darbo užmokesčio augimą. Tai vykdyta palaipsniui, atlyginimus didinant etapais: 2018 m. dėstytojų, mokslo darbuotojų ir kitų tyrėjų darbo užmokestis padidintas vidutiniškai 20 proc. (skirta 23 mln. eurų), 2019 m. – dar 16 proc. (papildomai skirta dar 23,1 mln. eurų). Dėstytojų darbo užmokestis taip pat didintas ir 2020 m. Nuo rugsėjo 1 d. dėstytojų, mokslo darbuotojų ir kitų tyrėjų darbo užmokestis vidutiniškai 10 proc. didesnis, palyginti su nustatytu 2019 m. (papildomai skirta 4,6 mln. eurų). Bendras vidutinis dėstytojų, mokslo darbuotojų ir kitų tyrėjų darbo užmokesčio padidėjimas per trejus metus (palyginti su 2017 m.) sudaro apie 50 proc.

Kad mokslininko karjera būtų patrauklesnė, nuo 2019 m. sausio 1 d. 83 proc. padidinta doktorantams teikiama parama.

Paskatos atlaisvinti darbo vietas jaunesniems mokytojams

2020 m. numatyta 5,3 mln. Eur išlaidoms, susijusioms su valstybinių ir savivaldybių mokyklų pedagoginio personalo (mokytojų, dirbančių pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo programas) optimizavimu, apmokėti. Turimais duomenimis, tikėtina, kad šia galimybe pasinaudos apie 1 500 mokytojų. Numatytos lėšos mokytojų išėitimams išmokoms bus išmokėtos 2020 metais. Tai sudaro sąlygas atsilaivinti darbo vietas jaunesniems mokytojams.

Pradėti darbai dėl platesnį akiratį suteikiančių švietimo ir ugdymo krypčių studijų

XVII Vyriausybė įsteigė 3 nacionalinius pedagogų rengimo centrus, kurių veikla vykdoma Vilniaus, Vytauto Didžiojo ir Šiaulių universitetuose. Universitetai

subūrė geriausias tyrėjų ir dėstytojų pajėgas, kur pedagogai rengiami pasitelkiant ir tarptautinę patirtį. Taip pat įteisinta galimybė dirbančiam pedagogui įgyti kito mokomojo dalyko ar pedagoginės specializacijos kompetencijų studijuojant studijų programos modulį (ne visą studijų programą). Įgijus papildomų dalykinių kompetencijų ir teisę dėstyti kitą dalyką, didėja ne tik mokytojo profesinės veiklos, bet ir viso darbo krūvio sudarymo vienoje mokykloje, galimybės.

Papildomos galimybės tobulinti kvalifikaciją

ES struktūrinių fondų projekto „Tęsk“ lėšomis 2018–2021 m. siekiama finansuoti 821 pedagogo, norinčio įgyti kito dalyko kompetencijų modulio, studijas. 2018–2019 ir 2019–2020 m. m. finansuotos 679 pedagogų kompetencijų modulio studijos. Taip pat 2020 m. aukštosioms mokykloms sudaryta galimybė gauti finansavimą mokytojų perkvalifikavimui ir pedagogo kvalifikaciją suteikti tiems, kurie turi aukštąjį išsilavinimą ir nori dirbti mokykloje. Tam numatyta beveik 1,5 mln. eurų ES investicijų. Numatoma, kad per dvejus metus papildomo dalyko kompetencijų ar pedagogo kvalifikaciją ES lėšomis galės įgyti apie 600 mokytojų.

Pagalba mokytojams karantino metu

Sukurtas interneto tinklalapis, kuriame skelbiama aktuali informacija apie nuotolinį mokymą¹⁹. Parengtos rekomendacijos mokytojams dėl virtualių aplinkų naudojimo ugdyme²⁰, taip pat dėl elektroninių dienynų naudojimo nuotoliniam mokymui²¹. Nuolat skelbiama informacija apie planuojamus mokymus mokytojams, taip pat pateikiama įvykusių mokymų medžiaga²².

Bendrojo ugdymo mokykloms sukurta ir nuolat pildoma skaitmeninio mokymo bazė su mokymosi aplinkomis, metodine medžiaga ir mokymo priemonėmis²³. Skatinant profesinio mokymo įstaigas bendradarbiauti ir aktyviai dalytis skaitmeninėmis mokymo(si) priemonėmis, sukurta profesinio mokymo skaitmeninių išteklių gerosios patirties bankas²⁴.

¹⁹ Prieiga internete www.nsa.smm.lt/nuotolinis.

²⁰ Prieiga internete <https://sites.google.com/itc.smm.lt/nuotolinis/aplinkos/virtualios-mokymo-aplinkos>.

²¹ Prieiga internete <https://sites.google.com/itc.smm.lt/nuotolinis/aplinkos/el-dienynai>.

²² Prieiga internete <https://sites.google.com/itc.smm.lt/nuotolinis/mokymai>.

²³ Prieiga internete <https://sites.google.com/itc.smm.lt/nuotolinis/skaitmenin%C4%97s-priemon%C4%97s>.

²⁴ Prieiga internete <https://www.kpmc.lt/kpmc/sukurtas-profesinio-mokymo-skaitmeniniu-istekliu-gerosios-patirties-bankas/>.

Duomenų analize ir įsivertinimu grįsta švietimo kokybės kultūra

II.

Valstybinės švietimo
2013–2022 metų strategijos tikslas

Antrasis Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos tikslas – įdiegti duomenų analize ir įsivertinimu grįstą švietimo kokybės kultūrą, užtikrinančią savivaldos, socialinės partnerystės ir vadovų lyderystės darną.

Ilgalaikėje strategijoje buvo siekiama pritraukti dėmesį į aukštesnius rezultatus. Numatytos kryptys: tobulinti švietimo reguliavimą, atveriant kelius institucijų savarankiškumui; suformuoti savivaldybių, mokyklų savininkų ir pačių mokyklų atskaitomybės visuomenei mechanizmus; numatyti metinės pažangos, kurios centre būtų ugdomųjų pasiekimai, skelbimą (išryškinant ne tik žinių, bet ir kompetencijos pasiekimus); švietimo dalyviams suteikti lygias galimybes kartu skatinant visus asmenis orientuotis į aukščiausius rezultatus; skatinti švietimo turinio įvairovę atveriant daugiau erdvės mokinių, tėvų ir socialinių partnerių iniciatyvoms; pradėti taikyti kriterinį kaupiamąjį vertinimą besimokančiojo savi-kontrolei; stiprinti teikiamo švietimo kokybę; organizuoti tyrimais ir naujausiomis žiniomis pagrįstus susitarimus dėl bendrųjų švietimo rezultatų kokybės turinio.

*Visų pirma, mokykla turi tapti ne objektu,
kurį tvarko kas nors iš šalies,
o subjektu – veikėju, turinčiu savo veidą,
tradicijas, tempus.*

Meilė Lukšienė, 1993²⁵

²⁵ Meilė Lukšienė, 1993, cituota iš *Jungtys*, 2000, p. 76.

XVII Vyriausybė skatino mokyklų savarankiškumą – atsakomybės už rezultatus prisiėmimą

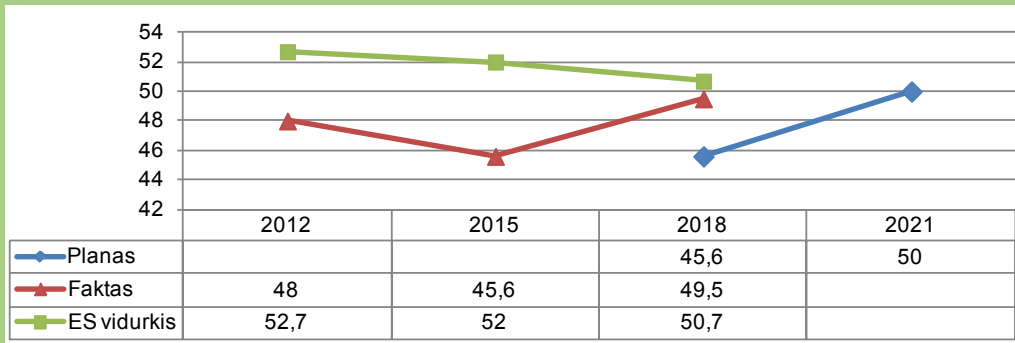
Siekiant, kad mokykla sumažintų neigiamą nepalankios socialinės ekonominės aplinkos įtaką ir suteiktų vaikams šansą į geresnę ateitį, 180-čiai mokyklų buvo skirtas kokybės krepšelio finansavimas. Lėšas gavo 30 mokyklų, turinčių stiprią geros mokyklos požymių raišką – tos mokyklos, kuriose nedaroma mokinių atranka, jos sugeba pašalinti skirtumus ir skatinti mokinių pažangą. Šios mokyklos dalijosi patirtimi su kitomis mokyklomis, plėtė savo taikomas naujoviškas ugdymo praktikas, diegė naujas. Lėšos taip pat skirtos 150 mokyklų, kuriose geros mokyklos požymių raiška yra silpna. Pastarosioms mokykloms dėl vienokių ar kitokių priežasčių nepavyksta sumažinti mokinių mokymosi pasiekimų skirtumų, apskritai mokinių pasiekimai nėra geri. Gaunančios kokybės krepšelį mokyklos, padedamos projekto konsultantų, sudarė dvejų metų mokyklų veiklos tobulinimo planą, kuriame numatė, ką ir kaip gerinti.

2021 m. ir toliau bus investuojama į mokinių pasiekimų skirtumų mažinimą kokybės krepšelio principu – tai numatyta *Ateities ekonomikos DNR plane*.

Siekiant pagerinti mokinių ugdymo pasiekimus, taip pat buvo paskelbti ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklų veiklos tobulinimo konkursai²⁶, kuriuos laimėję pirmieji projektai (iš viso 51) baigti įgyvendinti 2020 m. Šių projektų rezultatų analizė parodė, kad jie turėjo svarų poveikį mokinių pasiekimams. Mokinių pasiekimai pagerėjo 52,8 proc. finansuotų mokyklų. Projektų metu keitėsi mokytojų darbo metodai: daugiau patirtinio, praktinio mokymo, eksperimentavimo, naudojimosi technologijomis, pasikeitė mokinių ir mokytojų santykiai.

²⁶ Pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 9 prioriteto „Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas“ 09.2.1-ESFA-K-728 priemonę „Ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklų veiklos tobulinimas“. Iš viso pagal šią priemonę buvo numatyta skelbti 3 konkursus. Pagal 1 ir 3 kvietimus finansuojami projektai siekia gerinti bendrojo ugdymo mokinių pasiekimus, o 2 kvietimo projektai fokusuojasi į ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo kokybės tobulinimą. Pirmojo konkurso projektai baigti įgyvendinti 2020 m., antrojo konkurso projektai tebevykdomi, trečiojo konkurso projektai pradedami įgyvendinti 2020 m.

Kaip numatyta ilgalaikėje strategijoje, dėmesio centre pastaruosius ketverius metus – ugdytinių pasiekimai. Vertinant Vyriausybės programos rezultatus, stebėtas rodiklis *Mokinių, kurių pasiekimų lygmuo bent 3 (iš 6) pagal PISA²⁷, dalis proc. (žemiausias procentas iš 3 dalykinių sričių):*

Duomenų šaltinis:
 Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos
 Tarptautinis penkiolikmečių PISA tyrimas

Bent 3 (iš 6) PISA tyrimo pasiekimų lygmenį 2018 m. Lietuvoje pasiekė pusė 15-mečių: matematinio raštingumo srityje – 50,2, skaitymo gebėjimų ir gamtamokslinio raštingumo – 49,5 proc. Nuo ankstesnio (2015 m.) tyrimo ciklo padaryta pažanga buvo didesnė, nei numatyta, ir 2018 m. rezultatu pasiektas Vyriausybės 2020 m. siekis: visose tiriamų gebėjimų srityse bent 3 pasiekimų lygmenį pasiektų ne mažiau kaip 49 proc. mokinių. Nuo 2015 m. bent 3 pasiekimų lygmenį pasiekiančių mokinių padaugėjo visose tiriamose pasiekimų srityse, bet labiausiai – gamtamokslinio raštingumo srityje. 2018 m. Lietuvos rezultatai artimi PISA tyrime dalyvavusių ES šalių vidurkiui, tačiau skirtumas tarp miesto (Vilniaus) ir kaimo mokinių pasiekimų toliau didėja (nuo 2012 m. iki 2015 m. miesto ir kaimo mokinių pasiekimų skirtumas padidėjo 13 taškų, o nuo 2015 m. iki 2018 m. dar 5 taškais): 2018 m. atotrūkis skaitymo gebėjimų srityje siekė net 77 taškus, gamtamokslinio raštingumo srityje – 72 taškus, matematinio – 75.

²⁷ Tarptautinį penkiolikmečių tyrimą PISA (angl. *Programme for International Student Assessment*, PISA) vykdo Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija, EBPO (angl. *Organisation for Economic Co-operation and Development*, OECD) ir šalių švietimo ministerijos. Tyrimas atliekamas kas trejus metus.

Siekiant geresnių rezultatų, atnaujinamas ugdymo turinys

2019 m. patvirtintos *Bendrujų programų atnaujinimo gairės*, kuriose nustatytos bendrujų programų pokyčių sritys: tikslai, ugdymosi rezultatai (kompetencijos), mokymosi turinys ir mokinių pasiekimų vertinimo kaita; parengti *Mokyklinio amžiaus vaiko ir jaunuolio kognityviosios ir socialinės-emocinės raidos aprašas*, *Kompetencijų (komunikavimo, kultūrinės, kūrybiškumo, pažinimo, pilietiškumo ir socialinės, emocinės ir sveikos gyvensenos) raidos 1–12 klasėse aprašas*, *Bendrujų programų atnaujinimo vadovas*, pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrujų programų projektai.

Planuojama, kad vidurinio ugdymo programų atnaujinimas vyks 2020 m. gruodžio–2021 m. gegužės mėn. Atnaujintų programų bandomasis įgyvendinimas mokyklose prasidės 2021 m. rugsėjo mėn. Numatoma, kad atnaujintos pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programos bus patvirtintos 2022 m. II ketv. 2022–2023 m. m. programos bus pradėtos įgyvendinti etapais visose Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose.

Atnaujintas ugdymo turinys labiau atitiks mokinių poreikius ir galimybes, bus papildytas dalykų įtraukimo pavyzdžiais, neformalioju būdu įgytomis kompetencijomis, bus orientuotas į globalius pokyčius, visuomenės poreikius. Tai padės mokiniams išsiugdyti tuos gebėjimus ir kompetencijas, kurie jiems bus naudingi realizuojant save akademinėje, profesinėje, visuomeninėje veikloje.

Pagrindinis tikslas atnaujinant bendrąsias programas yra stiprinti asmens savybių ir vertybių ugdymą – daugiausia dėmesio skiriama kūrybingumo, orumo, pasitikėjimo, empatijos, atsakomybės, demokratinės kultūros, socialinių ir emocinių gebėjimų, pasitikėjimo savo galiomis, valios ir atsparumo ugdymui.

Šiuo metu taip pat rengiamos mokinių pasiekimų vertinimo kaitos gairės. Planuojama, kad mokinių pasiekimų vertinimo samprata, apimanti kaupiamąjį vertinimą ir neformalioju būdu įgytų kompetencijų pripažinimą, bus patvirtinta ir pradėta įgyvendinti kartu su atnaujintomis bendrosiomis programomis 2022 m. II ketv.

Stiprinama teikiamo švietimo kokybė aprūpinant mokyklas mokymosi priemonėmis

Pradinio ir pagrindinio ugdymo programos I dalį įgyvendinančios mokyklos pagal planą buvo aprūpinamos reikiamomis informacinių technologijų ir kitomis mokymosi priemonėmis, gamtos mokslų laboratorijomis ir galimybėmis sau-

giai jungtis prie interneto tinklų. Gamtos ir technologinių mokslų priemonės nuo XVII Vyriausybės kadencijos pradžios gavo 62 proc. Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų: 672 mokyklos, vykdančios pradinio ugdymo programą 1–4 klasėse, gavo visas planuotas mokymo priemones; 533 mokykloms, vykdančioms pagrindinio ugdymo programą 5–8 klasėse, nupirktos numatytos priemonės. Organizuota ir metodinė pagalba mokytojams, naudojantiems gautas gamtos ir technologinių mokslų priemones.

Dėmesys švietimo įstaigų vadovų lyderių atrankai

Patvirtinta ir pradėta taikyti švietimo įstaigų vadovų skyrimo tvarka, įtraukianti pedagogų, tėvų, mokinių, bendruomenių ir verslo atstovus į vadovų atrankos ir veiklos vertinimo procesus. Taip pat patvirtintas Švietimo įstaigų vadovų rezervo reglamentas, kuris numato kaupti duomenis apie patyrusius švietimo įstaigų vadovus: parengti asmenų, turinčių vadovavimo švietimo įstaigai kompetencijų, potencialių švietimo įstaigos vadovų, sąrašą; organizuoti rezerve esančių asmenų kompetencijų tobulinimą.

Įvestos švietimo įstaigų vadovų penkerių metų kadencijos. 2019 m. nustatyta, kad pasibaigus valstybinės ar savivaldybės švietimo įstaigos (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovo pirmajai penkerių metų kadencijai, jis gali būti skiriamas be konkurso antrajai penkerių metų kadencijai, jeigu metinė jo veikla kasmet buvo vertinama labai gerai arba gerai. Pasibaigus valstybinės ir savivaldybės švietimo įstaigos (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovo kadencijai, jam sutikus, jo įgaliojimai pratęsimi, iki įvyks viešas konkursas švietimo įstaigos vadovo pareigoms eiti ir bus paskirtas švietimo įstaigos vadovas. Valstybinės ar savivaldybės švietimo įstaigos (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovas, baigęs penkerių metų kadenciją, turi teisę dalyvauti tos pačios švietimo įstaigos viešame konkurse vadovo pareigoms eiti.

Įgyvendinant nacionalinį Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos inicijuotą projektą „Lyderių laikas“, buvo sukurta ISM Vadybos ir ekonomikos universiteto vykdoma magistrantūros programa „Švietimo lyderystė“, kuri itin rekomenduojama pradedantiems ir potencialiems švietimo organizacijų vadovams. Programa remiasi lyderystės samprata, kurios misija – mokykloje kurti geresnės visuomenės pavyzdį, ugdyti žmones, kurie kurs naują visuomenę, siekdami nuolatinio tobulėjimo, ugdydami kompetenciją keisti ir keistis, vadovaudamiesi bendro gėrio supratimu. Įgyvendinant projektą, 2020 m. švietimo lyderystės magistrantūros studijų programą jau baigė 5-oji studentų laida – iš viso 360 švietimo sistemos institucijų atstovų. Programos absolventų vadovaujamose įstaigose pastebimos teigiamos veiklos rodiklių tendencijos.

Palaikomas švietimo įstaigų ekspertų tinklas

Švietimo įstaigų ekspertų tinklo vaidmenį atlieka „Lyderių laiko“ svetainė²⁸. Šio tinklo paskirtis – iniciatyvių švietimo ekspertų telkimas bendrai veiklai ir tarpusavio pagalbai, ryšių stiprinimui. Organizuojami švietimo lyderystės nacionaliniai ir regioniniai forumai, skirti suburti švietimui įsipareigojusių žmonių bendruomenę svarstyti sėkmingas ir nesėkmingas lyderystės praktikas, kylančias problemas ir bendrai ieškoti sprendimų. Daugiausia atstovų susirenka iš bendrojo ugdymo mokyklų (vadovai, pavaduotojai, aktyvūs mokytojai), taip pat savivaldybių švietimo skyrių. Visuomet kartu būna nacionalinio lygmens (Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos ir pavaldžių įstaigų, Seimo ar Vyriausybės), verslo, nevyriausybinių organizacijų atstovų.

XVII Vyriausybės pradėtos kurti ir tobulintos švietimo įstaigų išorinio vertinimo sistemos prisideda prie ilgalaikėje strategijoje numatytą atskaitomybės visuomenei mechanizmų

Šiuo metu kuriama ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo kokybės išorinio vertinimo ir įsivertinimo sistema. 2021 m. bus parengti metodologiniai įrankiai, kurie sudarys tinkamas sąlygas plėtoti aukštos kokybės ikimokyklinį ir priešmokyklinį vaikų ugdymą. Šiose metodikose bus nustatyti mokyklų veiklos kokybės rodikliai, vertinimo kriterijai ir instrumentai, skirti tiksliau įvertinti švietimo įstaigų veiklos būklę ir numatyti veiklos tobulinimo galimybes siekiant geresnių kiekvieno mokinio pasiekimų ir pažangos.

Sukurta formaliojo profesinio mokymo programas vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo ir išorinio vertinimo sistema. 2019 m. atlikta duomenų stebėsenos sistemai sukurti reikalinga analizė, parengtas *Išorinio vertinimo kiekybinių rodiklių tvarkos aprašas*, atliktas stebėsenos rodiklių projektavimas ir testavimas. Parengti kriterijai įvairių šalių elektroninių stebėsenos įrankių galimybių analizei, atliktos palyginamoji elektroninių įrankių ir įrankių techninių galimybių ir funkcijų analizės. 2020 m. ŠMSM parengtame *Profesinio mokymo teikėjų, vykdančių formaliojo profesinio mokymo programas, išorinio vertinimo tvarkos apraše* nustatyti 5 profesinio mokymo teikėjų ir profesinio mokymo programų įgyvendinimo išorinio vertinimo rodikliai. Pradėtas vykdyti profesinio mokymo įstaigų ir kitų profesinio mokymo teikėjų, įgyvendinančių formalias profesinio mokymo programas, išorinis vertinimas. Atlikta profesinio mokymo įstaigų

²⁸ Prieiga internete <http://www.lyderiulaikas.smm.lt/>.

ir kitų profesinio mokymo teikėjų, vykdančių formalųjį profesinį mokymą, veiklos išorinio vertinimo rodiklių analizė ir atrinktos 12 mokymo įstaigų, kurių rodikliai nesiekia nustatytų ribinių reikšmių. Vertinimą numatyta vykdyti nuo 2020 m. lapkričio mėn. iki 2021 m. balandžio 26 dienos.

Pakoreguota aukštųjų mokyklų išorinio vertinimo tvarka. 2019 m. patvirtinta nauja *Studijų išorinio vertinimo ir akreditavimo tvarka*, vertinamosios sritys ir rodikliai. Vykdamas šį įsakymą, nuo 2020 m. vertinamas aukštosios mokyklos pajėgumas vykdyti visas konkrečios krypties studijų programas. Taip siekiama užtikrinti studijų kokybę visose aukštosiose mokyklose: tiek universitetuose, tiek kolegijose; tiek valstybinėse, tiek privačiose. Taip pat šia tvarka supaprastinama studijų programų administracinė priežiūra, aukštosioms mokykloms nebereikia stebėti atskirų programų akreditavimo terminų, nes vertinimo ir akreditavimo subjektu tapo visa studijų kryptis.

Parengtas *Aukštųjų mokyklų ir užsienio valstybių aukštųjų mokyklų filialų išorinio vertinimo ir akreditavimo tvarkos aprašas*. Išoriniu vertinimu siekiama nustatyti aukštosios mokyklos veiklos kokybę, sukurti prielaidas jos veiklai gerinti ir skatinti aukštosios mokyklos veiklos kokybės kultūrą, taip pat informuoti visuomenę apie aukštosios mokyklos veiklos kokybę.

**Palankiausias galimybės
mokiniam, studentams ir
jaunimui išskleisti individualius
gebėjimus ir tenkinti specialiuosius
ugdymosi ir studijų poreikius**

**Valstybinės švietimo
2013–2022 metų strategijos tikslas**

Trečiasis *Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos* tikslas – užtikrinant švietimo prieinamumą ir lygias galimybes, maksimaliai plėtojant vaikų ir jaunimo švietimo aprėptį, suteikti mokiniams, studentams ir jaunimui palankiausias galimybes išskleisti individualius gebėjimus ir tenkinti specialiuosius ugdymosi ir studijų poreikius. Teikti veiksmingą pedagoginę ir psichologinę pagalbą mokiniams, patiriantiems mokymosi sunkumų.

Šiuo tikslu buvo numatyta plėsti mokymosi pasirinkimo galimybes; turtinti mokymosi, praktinio taikymo aplinką mokyklose, plėsti neformaliojo švietimo mokyklų įvairovę ir visų mokyklų veiklos įvairovę; mokyklose diegti sisteminius pokyčius, lemiančius patyčių, smurto, alkoholio ir tabako vartojimo mažinimą; užtikrinti naudojimosi švietimu pirmenybę socialinės atskirties ir rizikos asmenų grupėms; užtikrinti tautinės, pilietinės Lietuvos tapatybės stiprinimą; plėtoti formaliojo ir neformaliojo švietimo integralumą ir tarpusavio papildomumą, diegti atvirus ir lanksčius mokymosi būdus.

*Kiekvieną kartą pastebėjus kurių nors mokyklos
gyvenimo narių susvetimėjimą,
būtina aiškintis priežastis ir
ieškoti būdų joms šalinti.*

Meilė Lukšienė, 1993²⁹

²⁹ Meilė Lukšienė, 1993, cituota iš *Jungtys*, 2000, p. 77.

XVII Vyriausybė pradėjo didelius ir reikšmingus pokyčius dėl specialiųjų ugdymosi poreikių turinčiųjų įtraukties

2020 m. Seimas priėmė Švietimo įstatymo pakeitimus, kurie naikina diskriminuojančias nuostatas negalią ir specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams – jie galės lankyti artimiausią savo gyvenamojoje vietoje esančią bendrojo ugdymo mokyklą. Taip pat gerokai išsiplės pagalbos sistema mokyklose. Numatyta, kad klasėje, kurioje yra didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai, dirbs du mokytojai kartu su švietimo pagalbos specialistais. Įteisinta ir mokinio padėjėjo pareigybė. Nustatyta, kad specialiąją pedagoginę pagalbą teiktų tik asmenys, įgiję aukštąjį universitetinį ar jam lygiavertį išsilavinimą.

Ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklose taip pat turės būti sudarytos sąlygos kurčiamajam mokytis gimtosios (gestų) kalbos. Mokyklos, atsižvelgusios į mokinių, kuriems reikalingas gestų kalbos mokytojas, skaičių, atitinkamai pasirinks paslaugos teikimo būdą ir formą. Pavyzdžiui, steigs gestų kalbos mokytojo pareigybę, pirks paslaugą iš centrų ar laisvųjų mokytojų, teiks paslaugą mokykloje arba specialiojo ugdymo centre priimtinomis vaikui formomis: tiesiogiai, nuotoliniu būdu ar mišriai.

Naujos Švietimo įstatymo nuostatos bus įgyvendinamos nuosekliai ir galutinai įsigalios 2024 m. rugsėjo 1 dieną. Tam 2021–2024 m. iš valstybės biudžeto reikės skirti apie 173 mln. eurų.

Diegiami sisteminiai pokyčiai, lemiantys patyčių ir smurto mažinimą

Finansuotas patyčių ir kitų prevencijos programų mokyklose įdiegimas. 2020 m. programos bus įdiegtos iš viso 1 181 bendrojo ugdymo mokykloje ir profesinio mokymo įstaigose ir 522 ikimokyklinio ugdymo įstaigose, vykdančiose priešmokyklinio ugdymo programas.

Siekiant informuoti visuomenę apie patyčių žalą, per Lietuvos nacionalinę televiziją ir „Lietuvos ryto TV“ transliuotas tėvams skirtas edukacinis vaizdo klipas apie emocinio klimato svarbą, patyčių prevenciją, daromą žalą; parengtas ir mokykloms, mokytojams, tėvams per elektroninius dienynus išplatintas elektroninis patarimų leidinys „Kaip išgyvendinti patyčias“³⁰; vykdyta mokyklų informavimo kampanija apie elektroninę platformą „Patyčių dėžutė“, kuri leidžia anonimiškai ir greitai pranešti apie įtariamą arba įvykusią patyčią bei

³⁰ Prieiga internete <https://www.smm.lt/uploads/documents/svietimas/patycioms-ne-20.pdf>.

reaguoti į jas³¹; parengta ir visoms mokykloms išplatinta reagavimo į patyčias atmintinė; sukurti ir mokykloms pristatyti patyčių prevencijos mokymų kursai REAGUOK.LT; parengtos rekomendacijos dėl vaikų ir mokytojų saugumo internete mokantis nuotoliniu būdu.

Plečiamos mokyklų veiklos galimybės

Skurta visos dienos mokyklos koncepcija, pradėtas įgyvendinti veiklos organizavimo ir finansavimo modelis. Siekiant suteikti daugiau galimybių naudoti švietimo paslaugomis, atsižvelgiant į tėvų poreikį, savivaldybės skatinamos plėtoti visos dienos mokyklos paslaugas³². Šiose mokyklose mokiniai praleidžia daugiau laiko, nei įprastai praleidžiama mokykloje, derinamas formalusis ugdymas ir neformalusis vaikų švietimas, teikiama individuali mokymosi ir kitokia pagalba, organizuojamas maitinimas visą dieną. Savivaldybėse visos dienos mokyklos grupės steigiamos esant tėvų poreikiui, kuris, kitaip, negu buvo tikėtasi, sparčiai neišaugo. Paskutiniaus 2019 m. duomenimis, visos dienos mokyklą lankė 4 proc. mokinių.

Kaip numatyta ilgalaikėje strategijoje, padidintos galimybės vaikams išskleisti individualius gebėjimus per neformalųjį švietimą

2019 m. neformaliajam vaikų švietimui (toliau – NVŠ) iš ES fondų skirta 12 mln. Eur. Panaudojus šias lėšas, NVŠ krepšelio programose 2019–2020 m. m. dalyvavo 65 proc. vaikų (2018–2019 m. m. – 60 proc.). 2020 m. NVŠ skirta taip pat 12 mln. eurų. Savivaldybėms rekomenduota dėmesį skirti jautriausioms NVŠ problemoms: jei NVŠ lėšų neužtenka visiems norintiesiems dalyvauti programose, pirmiausia lėšos turėtų būti skiriamos turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių vaikams ir vaikams, gaunantiems socialinę paramą. Taip pat savivaldybėms rekomenduota plėtojant NVŠ daugiau dėmesio skirti STEAM³³ krypties programoms (techninei kūrybai, technologijoms, gamtos ir ekologijos programoms, informacinėms technologijoms, medijoms ar kitoms programoms, didinančioms kūrybingumą ir įgyvendinamoms naudojant technologijas).

³¹ Platformą sudaro tinklalapis, mobilioji programėlė ir administravimo sistema, kurią nemokamai atsisiųsti ir įsidiegti gali visos šalies mokyklos. Ją visos mokyklos gali atsisiųsti iš <https://www.smm.lt/web/lt/patyciu-dezute>.

³² Visos dienos mokyklos paslaugos pradėtos skatinti 2018 m., pateikus savivaldybėms jų organizavimo rekomendacijas ir inicijavus bandomąjį tyrimą.

³³ STEAM yra paraidinis anglišių žodžių *science*, *technologies*, *engineering*, *arts* ir *mathematics* trumpinys, sujungiantis keletą disciplinų: gamtos mokslus, technologijas, inžineriją, menus ir matematiką.

2020 m. savivaldybėms papildomai skirta 8 mln. eurų vasaros stovykloms ir kitoms neformaliojo vaikų švietimo veikloms iki metų galo finansuoti, prioritetą teikiant negalią turintiems vaikams ir veikloms vasaros atostogų metu.

Taip pat, įgyvendinant ES fondų projektus, susijusius su neformaliojo švietimo įstaigų erdvių atnaujinimu ir modernizavimu, 2018–2020 m. atnaujintos 39 savivaldybėms priklausiančios NVŠ mokyklos Alytuje, Alytaus r., Birštone, Druskininkuose, Gargžduose, Jonavoje, Kaišiadorių r., Kalvarijoje, Kaune, Kazlų Rūdoje, Kupiškio r., Kuršėnuose, Lazdijuose, Pagėgiuose, Palangoje, Panevėžio r., Pasvalyje, Prienuose, Radviliškyje, Rietave, Skuodo r., Šakiuose, Šilalėje ir Širvintose, taip pat 9 nevalstybinės NVŠ mokyklos Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose ir Vilniuje. Iš viso modernizuotos 48 neformaliojo ugdymo įstaigos.

Į ankstyvąjį ugdymą ruošiamasi integruoti IT ir STEAM elementus

Rengiami ir išbandomi informacinių technologijų ir STEAM ugdymo elementai ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo srityse. Parengti du metodinių priemonių rinkiniai dėl IT ir STEAM diegimo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programoje, taip pat parengtos dvi ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams skirtos kvalifikacijos tobulinimo programos dėl šių metodikų diegimo. Vyksta jų išbandymas – apmokomi pirmieji mokytojai, direktoriai, pavaduotojai. Planuojama, kad 2022 m. I ketv. 60 proc. ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogų bus aprūpinti metodinių priemonių rinkiniais ir bus pasirenkę diegti informacines technologijas ir STEAM ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose.

Kuriami STEAM atviros prieigos centrai

2019 m. pasirašytos finansavimo sutartys dėl 7 regioninių STEAM atviros prieigos centrų kūrimo Alytuje, Marijampolėje, Šiauliuose, Panevėžyje, Tauragėje, Telšiuose ir Utenoje.

2020 m. paskelbti du tarptautiniai konkursai laboratorijų įrangai ir baldams pirkti. Rengiama metodinė medžiaga, kuri bus naudojama STEAM centrų veikloje, taip pat vykdomi STEAM centrų infrastruktūros atnaujinimo / pritaikymo darbai, procedūros dėl baldų įsigijimo laboratorijoms. Su aukštųjų mokyklų, verslininkų asociacijų, regioninių švietimo centrų, organizacijų atstovais pasirašytas protokolas dėl bendradarbiavimo plėtojant STEAM centrų tinklą (įsipa-

reigoja bendradarbiauti 27 įstaigos ir organizacijos). Numatoma, kad regioniniai STEAM centrai veiklą pradės 2021 m.

Taip pat Kaune kuriamas Mokslo ir inovacijų sklaidos centras, kuris svariai prisidės prie mokslo ir inovacijų sklaidos Lietuvoje gerinimo. Centras vienas mokslininkų, inžinierių, tyrėjų bendruomenę su plačiąja visuomene, suteikdamas patrauklią ir interaktyvią platformą vykdyti šalies ir pasaulio mokslo pasiekimų populiarinimą. 2020 m. rugpjūčio 12 d. pasirašyta Mokslo ir inovacijų sklaidos centro rangos darbų sutartis. Mokslo ir inovacijų sklaidos centrą numatoma įkurti 2022 m.

Padidintas aukštojo mokslo prieinamumas

Padidinus valstybės finansuojamų vietų skaičių, 2020 m. į valstybės finansuojamas vietas universitetuose ir kolegijose priimti visi pageidaujantys, kurie atitiko nustatytus minimalius priėmimo reikalavimus. Nemokamo bakalauro studijų modeliui įgyvendinti 2020 m. papildomai skirta 4 mln. Eur. Palyginti su 2019 m. priėmimu, valstybės finansuojamų bakalauro studentų skaičius padidėjo 19 proc. (iš viso studijuoti valstybės lėšomis priimta 13,5 tūkst. studentų, arba 2,1 tūkst. studentų daugiau). Universitetuose studentų skaičius padidėjo 31 proc., kolegijose išliko beveik toks pats (nežymiai sumažėjo).

Atnaujinta socialinės paramos studentams sistema

Seimas priėmė Mokslo ir studijų įstatymo pataisas, kuriomis užtikrinta, kad socialines stipendijas gautų visų studijų pakopų studentai ir studentai, studijuojantys pagal profesinių studijų programas, kurie atitinka būtinąsias įstatyme nustatytas sąlygas. Taip pat nustatyti socialinių stipendijų skyrimo pagrindai ir dydis (2020 m. nustatytas dvigubai didesnis, nei buvo socialinės stipendijos dydis, – 6,5 BSI – 253,50 Eur / mėn.).

Tautinių bendrijų vaikų Lietuvos tapatybės stiprinimas ankstyvajame ugdyme

Seimas pritarė Švietimo įstatymo pataisoms, kuriomis įtvirtinama nuostata, kad tautinių mažumų mokyklose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą,

nuo 2021 m. rugsėjo mėn. ne mažiau nei 5 valandos per savaitę būtų skiriamos ugdymui lietuvių kalba. Priešmokykliniame ugdyme, kuriame iki šiol buvo 4 valandos per savaitę ugdymui lietuvių kalba, papildomai bus pridėdama 1 valanda.

Pagalba sugrįžusiems iš užsienio

Siekiant užsienio lietuvių integracijos į Lietuvos švietimo sistemą, 2019 m. atliktas *Išvykusių į užsienį asmenų nuotolinio mokymosi Lietuvos mokyklose ir tokio mokymo galimybių tyrimas*³⁴. Patvirtinta *Lituanistinio švietimo integruota programa*³⁵, skirta pasirengti sugrįžimui į Lietuvą ir sugrįžusių vaikų mokymui tradiciniu ir nuotoliniu būdu. Pateiktos rekomendacijos savivaldybių administracijų švietimo padaliniais ir mokykloms dėl sugrįžtančių į Lietuvą asmenų švietimo ir integracijos³⁶.

Parengta lietuvių kalbos žinių ir gebėjimų elektroninio testavimo sistema. Ji užtikrina centralizuotai organizuojamą, efektyvesnę ir patikimesnę pasiekimų patikrinimo vykdymą. Ja naudotis gali lituanistinių mokyklų mokiniai ir asmenys, kuriems Lietuvoje reikia išlaikyti lietuvių kalbos egzaminą, kad gautų teisę gyventi Lietuvoje arba užimti tam tikras pareigas. Lietuvių kalbos elektroninį testavimo įrankį (sistemą) koordinuoja Nacionalinė švietimo agentūra, juo galima naudotis priklausomai nuo lituanistinių mokyklų technologinių galimybių. Užduotys, atliekamos naudojantis sistema, bus atnaujinamos kasmet (kaip visų egzaminų užduotys).

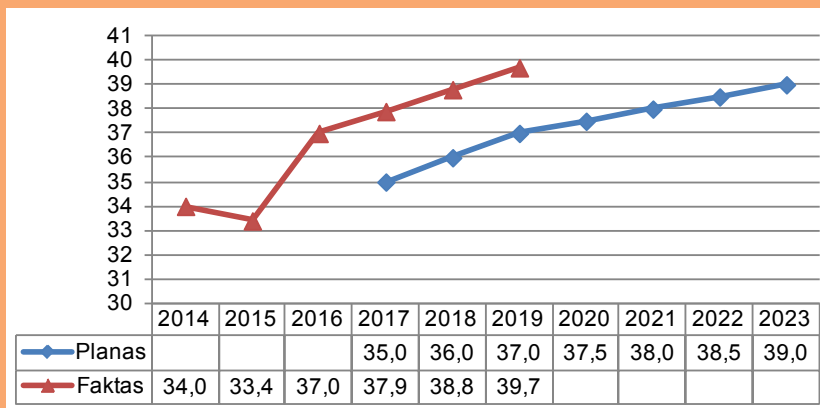
Įgyvendinant trečiąją *Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos* tikslą, tikėtasi, kad stiprės pilietinė Lietuvos tapatybė. Reikšmingas pokytis per XVII Vyriausybės kadenciją įvyko stebint pilietinės galios augimą:

³⁴ UAB „PPMI Group“, „Išvykusių į užsienį asmenų nuotolinio mokymosi Lietuvos mokyklose ir tokio mokymo galimybių tyrimas“, galutinė tyrimo ataskaita, 2019 m., prieiga internete: https://www.smm.lt/uploads/documents/svietimas/griztantiems/Nuotolinio%20mokymo%20paslaugos%20u%C5%BEsienyje%20gyvenantiems_galutine%2020190710.pdf.

³⁵ Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019-06-17 įsakymas Nr. V-364. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/e527e7d0913611e98a8298567570d639?jfwid=nl6mpyyfk>.

³⁶ Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. rugpjūčio 30 d. raštu Nr. SR-3534. Prieiga internete: <https://www.smm.lt/uploads/documents/svietimas/griztantiems/rekomendacijos%20mokykloms%20del%20sugrizontanciju.pdf>.

Rodiklis *Pilietinės galios indeksas, proc.*

Duomenų šaltinis:
Pilietinės visuomenės institutas

Remiantis 2020 m. vasario–kovo mėn. vykdytos reprezentatyvios mokytojų apklausos metu surinktais duomenimis, atskirai apskaičiuotas Lietuvos mokytojų Pilietinės galios 2019 m. indeksas (toliau – PGI). Vidutinė Lietuvos mokytojų PGI reikšmė 2019 m. – 53,7 balo iš 100 galimų (žymiai aukštesnė nei visos visuomenės (39,7)).

Tai teikia daug vilčių, kad pildysis mūsų didžiosios švietimo atnaujintojos habil. dr. Meilės Lukšienės (1913–2009 m.) ir bendraminčių *Tautinės mokyklos koncepcijoje*³⁷ kelta esminė mokyklos užduotis – brandinti augančio žmogaus nuostatą, kad jis yra gimtosios kultūros kūrėjas, atsakingas už jos raidą.

³⁷ M. Lukšienė, L. Tupikienė, P. Beresnevičius, V. Blauzdys, R. Cibulskas, B. Čėsnaite, A. G. Davidavičienė, V. Jonynienė, E. Marcelionienė, R. Navickas, A. Paurienė, A. Valantinas, *Tautinė mokykla*, Vilnius: Žinija, 1989.

Paskatų ir vienodų sąlygų mokyti visą gyvenimą sistema

IV. Valstybinės švietimo
2013–2022 metų strategijos tikslas

Ketvirtasis *Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos* tikslas – garantuojant švietimo sistemos veiksmingumą, sukurti paskatų ir vienodų sąlygų mokytis visą gyvenimą sistemą, grįstą veiksminga pagalba atpažįstant save ir renkantis kelią veiklos pasaulyje.

Ilgalaikėje strategijoje buvo numatyta skatinti mokymosi visą gyvenimą įvairovę; stiprinti motyvaciją mokytis, sukuriant finansinės paramos sistemą; plėtoti mokymosi visą gyvenimą ir darbo patirties integralumą, ypač per praktiką, stažuotes, profesinį mokymą, diegiant pameistrystės formą; sudaryti sąlygas asmenims savarankiškai valdyti karjerą, teikiant individualizuotą įvairių formų pagalbą realioje ir virtualioje aplinkoje; sukurti darnią suaugusiųjų švietimo sistemą, apimančią neformaliojo suaugusiųjų finansavimo mechanizmą, tarpinstitucinį koordinavimą, informavimą ir konsultavimą, neformaliojo mokymosi kokybės užtikrinimą ir neformaliai įgytų kompetencijų pripažinimą.

*Reformos tikslas – ne siaurai mokykla,
o visuomenės ugdymas,
jos mąstymo keitimas.*

Meilė Lukšienė, 1994³⁸

³⁸ Meilė Lukšienė, 1994, cituota iš *Jungtys*, 2000, p. 260.

Kuriama analize grįsta švietimo pasiūla

Vyriausybės strateginės analizės centras STRATA parengė Švietimo pasiūlos analizės, vertinimo ir planavimo metodiką, kuri leis analizuoti, vertinti ir planuoti švietimo pasiūlą – tam, kad ji atitiktų visuomenės ir šalies ūkio poreikius. Ši planavimo metodika turės įtakos 2021 m. priimamiems studentams.

Profesinių ir aukštųjų mokyklų, mokslo institutų tinklo pertvarkymas ir įstaigų atnaujinimas

Vykdamas profesinių mokymo įstaigų tinklo pertvarką, iš viso 2019–2020 m. reorganizuota 11 profesinių mokymo įstaigų (iš 67 liko 57). Taip pat ES lėšomis atnaujinama 23 sektorinių praktinio mokymo centrų infrastruktūra, renovuojamos praktinio mokymo dirbtuvės ir bendrabučiai. Įgyvendinamos 36 investicijų į profesinio mokymo įrangos atnaujinimą paraiškos.

2019 m. pradėtas mokslo ir studijų institucijų optimizavimas. Lietuvos edukologijos, Aleksandro Stulginskio ir Vytauto Didžiojo universitetai tapo konsoliduotu Vytauto Didžiojo universitetu, kuris įgyvendina konsolidavimui skirtas priemones, finansuojamas iš ESF paramos lėšų. Vyriausybė taip pat priėmė šiuos sprendimus: reorganizuoti Lietuvos socialinių tyrimų centrą, Lietuvos teisės institutą ir Lietuvos agrarinės ekonomikos institutą – po reorganizavimo nuo 2021 metų sausio 1 d. veiks nauja biudžetinė įstaiga – valstybinis mokslinių tyrimų institutas Lietuvos socialinių mokslų centras; optimizuoti Vilniaus Gedimino technikos universitetą (VGTU), koncentruojant technologijų mokslų srities potencialą VGTU Saulėtekio miestelyje (šiuo metu VGTU įgyvendina studijų ir mokslo infrastruktūrai optimizuoti ESF finansuojamas priemones); reorganizuoti Šiaulių universitetą prijungimo prie Vilniaus universiteto būdu 2021 m. sausio 1 d.; pertvarkyti Fizinių ir technologijos mokslų centrą (FTMC) iš biudžetinės įstaigos į viešąją. Menų aukštosios mokyklos, Lietuvos sveikatos mokslų universitetas ir Klaipėdos universitetas įgyvendina priemones, skirtas vidiniam universitetų optimizavimui, ir finansuojamas iš ESF paramos lėšų.

Šiomis pertvarkomis ir investicijomis siekiama, kad Lietuvos mokslo ir studijų institucijos taptų tarptautiniais studentų ir mokslininkų traukos centrais, kuriuose būtų vykdomi aukščiausio lygio, tarptautiniu mastu konkurencingi moksliniai tyrimai, studijos ir taikomoji inovacinė veikla, svarbiausiose šalies mokslo ir studijų plėtros srityse būtų sutelkta tarptautinio lygio mokslininkų kritinė masė, o tyrėjo ir dėstytojo darbas būtų vienas iš prestižinių darbų.

Kuriamas profesinės karjeros planavimo paslaugų teikimo mechanizmas

Peržiūrėjus šiuo metu sistemoje teikiamas paslaugas, bus išgryninti paslaugų paketai, kurie teikiami mokyklose. Taip pat, remiantis Europoje veikiančių „one stop shop“ centrų patirtimi, regionuose bus įkurti regioniniai karjeros centrai (reorganizuojant Užimtumo tarnybos struktūroje veikiančius jaunimo darbo centrus), kuriuose taip pat bus teikiamos profesinio orientavimo paslaugos ir organizuojamas profesinis veiklinimas.

Su Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Užimtumo tarnybos ir VŠĮ „Investuok Lietuvoje“ atstovais preliminariai suderinta regioninių karjeros centrų steigimo galimybė. Taip pat patvirtintas profesinio orientavimo paslaugų plėtrai skirtas ES struktūrinių fondų (toliau – ES SF) lėšomis finansuojamas projektas, kurio viena iš veiklų skirta detaliam karjeros centrų modeliui sukurti ir plėtoti savivaldybių lygmeniu.

Pradėtos diskusijos su suinteresuotomis ministerijomis (Finansų, Ekonominės ir inovacijų, Socialinės apsaugos ir darbo ir kt.) dėl vieningos suaugusiųjų švietimo sistemos, grįstos „individual learning accounts“ principu, sukūrimo. Sistema turėtų apimti mokymosi galimybes visoms suinteresuotoms asmenų grupėms, sudarytų sąlygas įgyvendinti visų suinteresuotų institucijų interesus. Įgyvendinant ES SF lėšomis finansuojamą projektą „Suaugusiųjų švietimo sistemos plėtra suteikiant besimokantiems asmenims bendrąsias ir pagrindines kompetencijas“, numatoma bendradarbiaujant su suinteresuotomis ministerijomis ir kitais socialiniais partneriais parengti detalią suaugusiųjų švietimo sistemos architektūrą.

Kuriamos geresnės sąlygos pameistrystei

2020 m. pradėtas kurti nuolatinis skaidrus mechanizmas, leidžiantis kompensuoti įmonių išlaidas, patiriamas vykdant profesinį mokymą pameistrystės forma, ES SF lėšomis pradėjus įgyvendinti priemonę „Praktinių įgūdžių įgijimo rėmimas ir skatinimas“. Taip pat siekiant sudaryti sąlygas plėsti praktinį profesinį mokymą darbo vietoje, tikintis, kad daugės mokinių, profesinę kvalifikaciją įgyjančių pameistrystės forma, 2019 m. patvirtintas *Profesinio mokymo organizavimo pameistrystės forma tvarkos aprašas*. Juo nustatyta profesinio mokymo teikėjų ir darbdavių teisės ir pareigos, asmens, siekiančio darbo vietoje įgyti profesijai reikalingą kvalifikaciją ar kompetencijų pameistrystės mokymo organizavimo forma, teisės ir pareigos, profesinio mokymo, vykdomo pameistrystės forma, kokybės užtikrinimas. Šiuo aprašu siekiama sudaryti palankias teises

sąlygas profesinio mokymo, organizuojamo pameistrystės forma, spartesnei plėtrai ir galimybei kvalifikacijos siekiantiems mokiniams didesnę mokymo dalį mokyti realioje darbo vietoje.

Galimybė bendrojo ugdymo mokyklų mokiniams mokytis profesijos

Siekiant populiarinti profesinį mokymą, sudaryta galimybė mokytis atskirų formalių profesinio mokymo programų modulių. Nuo 2020 m. rugsėjo 1 d. atverta galimybė į atskirus formalių profesinio mokymo programų modulius stoti bendrojo ugdymo mokyklų 9–10 ir I–II, III–IV gimnazijos klasių mokiniams. Beveik 400 gimnazistų pasinaudojo pirmą kartą sudaryta galimybe įgyti profesijos žinių dar besimokydami mokykloje.

Motyvacijos mokytis stiprinimas – sudaromos sąlygos įgyti kvalifikaciją

Įgyvendinami du ES SF lėšomis finansuojami projektai, skirti asmenų, iškritusių iš švietimo sistemos, įtraukimui į mokymo programas, siekiant jiems suteikti profesinę kvalifikaciją. Pirmasis projektas skirtas nekvalifikuotų ir žemesnės kvalifikacijos Panevėžio regiono suaugusiųjų įtraukimui į bendrąjį ir profesinį ugdymą. Antrasis projektas („Suaugusiųjų mokymosi galimybės – visiems ir kiekvienam!“) skirtas suaugusiems asmenims, kurie šiuo metu nesimoko ir neįgiję pagrindinio ar vidurinio išsilavinimo. Taip pat patvirtintas finansavimas trečiam projektui, kurį įgyvendins Daugų technologijų ir verslo mokykla.

Pateiktas lėšų poreikis (15 mln. Eur) *Ateities ekonomikos DNR planui*. Lėšų paskirtis – mokymosi kuponų perkvalifikavimui ir / arba pirmos kvalifikacijos įgijimui įvairioms socialinėms grupėms (bedarbiai, dirbantys ir norintys persikvalifikuoti asmenys) teikimas pagal modulines profesinio mokymo programas ir / arba studijų modulius, taip pat neformaliojo profesinio mokymo programų finansavimas.

Suaugusiųjų švietimo sistemos finansavimo mechanizmo kūrimas

Stiprinamas savivaldybių ir neformaliojo suaugusiųjų švietimo paslaugų teikėjų indėlis į neformaliojo suaugusiųjų švietimo sistemos plėtrą. Savivaldybėms / regionų plėtros taryboms pateikti kvietimai pateikti informaciją dėl ga-

limybės prisijungti prie ES SF projekto „Suaugusiųjų švietimo sistemos plėtra suteikiant besimokantiems asmenims bendrąsias ir pagrindines kompetencijas“ veiklą ir organizuoti suaugusiųjų švietimo programas savivaldybės teritorijoje. Į projekto veiklas siekiama įtraukti savivaldybes, kurios numato skirti ar jau skiria finansavimą suaugusiųjų švietimo programoms įgyvendinti. Projektas apims bendrųjų kompetencijų ir neformalaus profesinio mokymo programų plėtojimą, taip pat bus stiprinamas savivaldybių administracinis potencialas plėtoti suaugusiųjų švietimo veiklas. 30 savivaldybių pareiškė ketinimą dalyvauti projekte. Numatoma, kad projekto veiklos pradedamos 2020 m. IV ketvirtį. Viena iš projekto veiklų – mokymosi poreikių savivaldybėse tyrimas. Remiantis jo rezultatais, savivaldybės bus skatinamos kryptingai planuoti veiklas.

Neformaliai įgytų kompetencijų pripažinimo sistemos kūrimas

Siekiant, kad būtų užtikrintos asmenų teisės mokytis visą gyvenimą ir taip didinant jų galimybes darbo rinkoje, aukštosios mokyklos gali įvertinti ir pripažinti asmenų neformaliuoju ir savišvietos būdu įgytas kompetencijas. Iš ES SF lėšų 29 aukštosiose mokyklose buvo įdiegtos neformaliojo suaugusiųjų švietimo sistemoje įgytų kompetencijų vertinimo ir pripažinimo sistemos.

2020 m. patvirtintame *Asmens įgytų kompetencijų vertinimo tvarkos apraše* numatyta kompetencijų vertinimui taip pat pasitelkti 17 profesinio mokymo įstaigų padalinių – sektorinių praktinio mokymo centrų. Jiems būtų perduota atsakomybė už tam tikros ūkio srities kvalifikacijų kompetencijų vertinimo organizavimą. 17 profesinio mokymo įstaigų padalinių veiktų kaip atskiro ūkio sektoriaus tinklinio veikimo pagrindiniai taškai vykdant vertintojų pritraukimą, jų kvalifikacijos tobulinimą, dalijimosi ekspertine patirtimi organizavimą. Šalia kiekvieno sektorinio praktinio mokymo centro tiek mentorius, tiek tutorius vaidmenį atliktų Prekybos, pramonės ir amatų rūmai ar kiti verslo atstovai.

Projekto „Įvairiais būdais įgytų kvalifikacijų ir kompetencijų vertinimo ir pripažinimo sistemos tobulinimas“ metu rengiamos teorinės ir praktinės kompetencijų vertinimo užduotys pagal metodines rekomendacijas; testų techninės specifikacijos; gairės praktinių gebėjimų ir užduočių vertintojams. Vyksta el. įrankio, skirto užduotims rengti ir saugoti, kūrimo darbai.

Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos įgyvendinimo per XVII Vyriausybės programos įgyvendinimo planą pagrindiniai rezultatai

XVII Vyriausybės programa iš esmės atliepė pagrindinius Strategijos tikslus: siekti aukštesnio pedagoginių bendruomenių lygio; diegti duomenų analize ir įsivertinimu grįstą švietimo kokybės kultūrą; suteikti mokiniams, studentams ir jaunimui palankiausias galimybes išskleisti individualius gebėjimus ir tenkinti specialiuosius ugdymosi ir studijų poreikius; kurti paskatų ir vienodų sąlygų mokytis visą gyvenimą sistemą.

Pagrindinis Strategijos pirmojo tikslo klausimas – kaip švietimui sėkmingai konkuruoti darbo rinkoje dėl profesionalių darbuotojų? XVII Vyriausybė gabius jaunos žmonės rinktis pedagogo kelią skatino piniginiu motyvavimu; padidino mokytojų, dėstytojų ir mokslininkų atlyginimus; kūrė paskatas atlaisvinti darbo vietas jaunesniems mokytojams; pradėjo darbus dėl platesnį akiratį suteikiančių švietimo ir ugdymo krypčių studijų; sudarė papildomas galimybes pedagogams tobulinti kvalifikaciją, suteikti antrą pedagoginę kvalifikaciją (kito dalyko, ikimokyklinio ugdymo).

Antrasis Strategijos tikslas – švietimo kokybės kultūros kūrimas. XVII Vyriausybė atliepė šio tikslo uždavinius skatindama mokyklų savarankiškumą – tobulėjimo planavimą ir atsakomybės už rezultatus prisiėmimą; atnaujindama ugdymo turinį; stiprindama teikiamo švietimo kokybę aprūpinant mokyklas mokymosi priemonėmis; rodydama dėmesį švietimo įstaigų vadovams – lyderių ugdymui ir atrankai; palaikydama švietimo įstaigų ekspertų tinklą; kurdamą ir tobulindama švietimo įstaigų išorinio vertinimo sistemas.

Trečiasis Strategijos tikslas – palankiausios galimybės išskleisti individualius gebėjimus ir tenkinti specialiuosius ugdymosi ir studijų poreikius. XVII Vyriausybė pradėjo didelius ir reikšmingus pokyčius dėl specialiųjų ugdymosi poreikių turinčiųjų įtraukties; diegė sisteminius pokyčius, lemiančius patyčių, smurto mažinimą; pagerino sąlygas vaikams išskleisti individualius gebėjimus per neformalųjį švietimą; ruošėsi į ankstyvąjį ugdymą integruoti IT ir STEAM

elementus; kūrė STEAM atviros prieigos centrus; padidino aukštojo mokslo prieinamumą; padėjo sugrįžusiems iš užsienio asmenims; pradėjo visos dienos mokyklų kūrimą.

Ketvirtasis Strategijos tikslas – vienodų sąlygų mokytis visą gyvenimą sistemos kūrimas. Atliepdama šį tikslą, XVII Vyriausybė kūrė analize grįstos švietimo pasiūlos metodiką; pertvarkė profesinių ir aukštųjų mokyklų, mokslo institutų tinklą, vykdė įstaigų atnaujinimo darbus; kūrė profesinės karjeros planavimo paslaugų teikimo mechanizmą; sudarė galimybę bendrojo ugdymo mokyklų mokiniams mokytis profesijos; stiprino motyvaciją mokytis; pradėjo kurti suaugusiųjų švietimo sistemos finansavimo mechanizmą ir neformaliai įgytų kompetencijų pripažinimo sistemą.

PASTABOMS

**Ilgalaikio švietimo strateginio planavimo rezultatai:
Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos įgyvendinimas
per XVII Vyriausybės programą**

Dizainerė *Dalė Dubonienė*
Redaktorė *Nijolė Šorienė*
Maketavo *Valdas Daraškevičius*

2020-12-04. Tir. 500 egz.

Išleido Nacionalinės švietimo agentūros Bendrųjų reikalų departamento
Aprūpinimo ir leidybos skyrius, Suvalkų g. 1, 03106 Vilnius
Spausdino UAB „INDIGO print“, Piliakalnio g. 1, 46223 Kaunas

Elektroninis leidinys

